

Duinpieper

Anthus campestris

Beschrijving

Kenmerken: De Duinpieper (*Anthus campestris*) is een grote, slanke pieper (15,5-18 cm) met een vrij egaal zandkleurig verenkleed, waardoor de lichte oogstreep en de donkere dekveertjes in de vleugel opvallen. De roep, een eenvoudig huismus-achtig 'tsirlieh tsirlieh' wordt vaak tijdens een golvende zangvlucht ten gehore gebracht. Het gedrag is enigszins kwikstaartachtig, vaak lopend over de grond.

Levensloop: De Duinpieper arriveert vanaf half april in Nederland en trekt eind juli, begin augustus weer naar de wintergebieden in Afrika, waarschijnlijk de westelijke Sahel. Het nest bestaat uit een gevoerd kuiltje en wordt op de grond tegen een hogere pol gras (soms heide) aan gebouwd. De Duinpieper brengt veelal één legsel van 4-6 eieren groot. In het verleden werd door een deel van de populatie soms een tweede legsel grootgebracht.

Voedsel: Het dieet bestaat uit ongewervelden die lopend worden opgepikt van de kale grond of in de spaarzame vegetatie tot op 150 m van het nest. De exacte samenstelling van het dieet wordt bepaald door de lokale beschikbaarheid en bestaat in stuifzanden vooral uit vliegen, (loop)kevers en sprinkhanen. Waarschijnlijk zijn ook mieren, spinnen, rupsen en oorwormen van belang.

Belang Veluwe: De Duinpieper was nooit erg algemeen en in Nederland sterk gebonden aan de hogere zandgronden. De kernpopulatie zat op de Veluwe en hier heeft de soort het ook het langst volgehouden. Vanaf 2004 is de Duinpieper verdwenen als regelmatige broedvogel. De soort wordt nu in Nederland als uitgestorven beschouwd.

Duinpiepers zijn groot en slank © Saxifraga - Mark Zekhuis

Foerageren enkel op de grond © Saxifraga - Mark Zekhuis

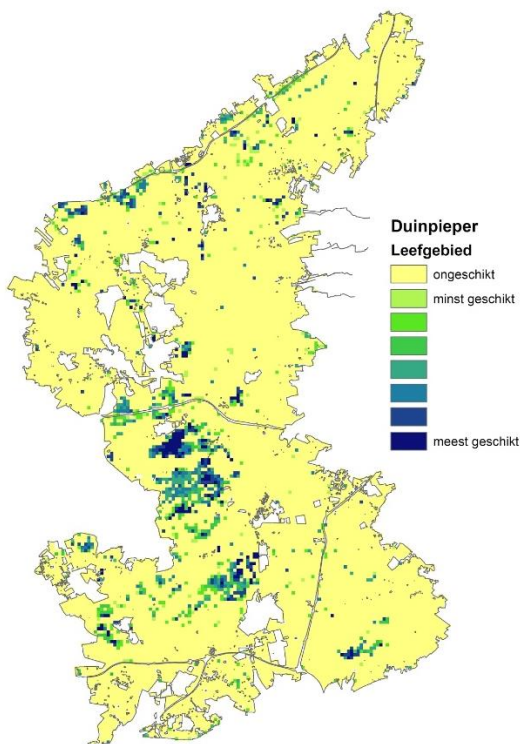
Eieren van duinpieper

© Didier Descouens - commons.wikimedia.org

Leefgebied

- Het optimale leefgebied voor de Duinpieper wordt gevormd door grote (min. 30 á 50 ha) open, geaccidenteerde stuifzandgebieden met grote en kleine hoogteverschillen op korte afstand.
- Nesten liggen voornamelijk in de randen van actief stuifzand in pioniersvegetatie tegen een pol Buntgras of tegen struikheide aan. Foerageren vindt vooral plaats in de (overgangen naar) vastgelegde vegetatie van Buntgras, Ruig haarmos en korstmossen.
- De soort is zeer gevoelig voor betreding van het terrein door recreanten en opengestelde stuifzandgebieden worden veelal gemeden. Aanwezigheid van mensen binnen 150 meter van het nest levert al verstoring op, waardoor de oudervogels niet naar het nest gaan en de kans op predatie sterk toeneemt.
- Nestpredatie vindt weinig plaats, maar de overleving van jongen in de eerste weken na uitvliegen is laag. Er zijn echter geen aanwijzingen dat predatie in de Nederlandse broedgebieden een probleem vormde voor de populatie.

Leefgebied Duinpieper op de Veluwe

Optimaal leefgebied voor de Duinpieper bestaat uit grote, zeer open en rustige stuifzandgebieden met variatie in bodembegroeiing

© Marijn Nijssen – Stichting Bargerveen

Knelpunten

- Dichtgroei van stuifzanden die dan te klein worden om als broedgebied te dienen. Door stabilisatie en verruiging van de vegetatie neemt de beschikbaarheid van voedsel waarschijnlijk sterk af.
- Gebieden opengesteld voor recreanten en/of met intensieve begrazing zijn ongeschikt: deze worden vermeden of nesten kennen een verhoogde kans op predatie door verstoring.
- De laatste decennia vonden er geen tweede broedsels meer plaats, waardoor het reproductiesucces is afgenomen. De oorzaak hiervan is onbekend.
- In Nederland is de Duinpieper uitgestorven en in de omringende landen neemt de soort ook sterk af. Er is hierdoor geen bronpopulatie in de buurt die als basis voor hervestiging kan dienen.

Aanbevelingen beheer

- Het herstellen van grootschalige open stuifzandlandschappen met gradiënten in dynamiek en overgangen van open zand, Buntgras- en Ruig haarmosvegetaties naar gesloten korstmosvegetaties.
- Uitvoeren van cyclisch beheer (eggen, plaggen, opslag verwijderen) in stuifzandgebieden om de openheid en gradiënten in vegetatietypen in stand te houden.
- Sturen van recreatiedruk en afsluiten belangrijke broedgebieden in broedseizoen.
- Begrazing in bezet broedgebied (bijvoorbeeld met schaapskuddes) uitvoeren in vroeg voorjaar en/of najaar, niet tijdens het broedseizoen.